

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Krønikens Gienmæle

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 58. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1813_208-txt-shoot-idm1434.pdf (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Det er saaledes en bekiendt christelig Sandhed, at ikke en Spurv falder til Jorden uden den himmelske Faders Villie, at hvad end Mennesket sætter sig for i Hjertet, raader dog Gud for hvad Tungen skal svare, ja at enddog Lodden kastes i Skiødet, er dog al dens Udfald fra Herren. Saadant skal Hjertet tro paa Guds Ord og deri finde Hvile og Fred under alle Livets Omskiftelser, men tit ængste Tvivl, især naar vi betragte de Ondes Færd og tilsyneladende Held i de forrige og nærvæsende Tider. Har nu Gud føiet det saa, at vi i Billedet af de forgangne Dage kan erkiende Ham og Hans Forsyn som i et Speil, finde i Ham og Hans Ord Opløsningen paa Krønikens mørke Tale, da bør det jo siges til Trøst og Vederkvægelse, enddog Sandheden om Nødvendigheden i Historiens Gang netop nu er fundet og misbrugt skammelig af Naturfilosofien, enddog maaske Mange ville misbruge Sandheden til hovmodig og formastelig Grublen, ja til syndig Sikkerhed. Hvad jeg kan gjøre er kun at paaminde om, at Historiens fornemste Vidnesbyrd er det om *Christi* Sandhed, og at det saaledes maa berolige hver Retsindig, om det end synes mere at stramme end løse hin Tænkningens store Knude: Nødvendighed og Frihed, thi er Christendommens Sandhed beseiglet ved Historien, og lærer Christendommen udtrykkelig, baade at Alt nødvendig maa rette sig efter Guds Villie, og at dog al Overtrædelse, al Lyst til at overtræde, al Ulyst til at følge, er tilregnelig, da beseigler jo Historien netop den Sandhed den synes at nægte. Imidlertid, da jeg af Erfaring veed, hvor ængsteligt dette selv for Christne kan synes i mørke Øieblikke, og hvor trædskelig Naturfilosofierne benytte sig af den øiensynlige Nødvendighed til at nægte den forborgne Frihed, vil jeg ikke fortie, hvilket Lys jeg alt af Guds Ord seer opgaa over denne Dunkelhed, og som bør fuldelig berolige hver Christen. Først vil jeg gjøre opmærksom paa Naturfilosofernes snilde men galne Adfærd i denne Sag. De paastaae en fuld Eenhed af alle Modsætninger, de paastaae, at enddog Godt og Ondt ere saa bestemt hinanden imod 60under hele Tilværelsen, ere de dog i Grunden eet, men om Nødvendighed og Frihed (Tilregnelighed) paastaae de derimod det Modsatte, paastaae at de ophæve hinanden og erkiende saaledes selv en uforligelig Modsætning, hvorved hele Identitets Systemet nedriver sig selv. Hvorfor de maa paastaa dette er klart, da det vilde klinge alt for galt at paastaa det Ondes *absolute* Nødvendighed i Tilværelsen, og dog antage en Tilregnelse, ja da det ene er *for at undgaae* denne *Tilregnelse* alle pantheistiske Systemer optænkes. Skal Naturfilosofien indrømme en Tilregnelse, da maa det ene være Gud Synden maa tilregnes, hvilket da blev Kronen paa Bespottelsen; men selv dette var inconseqvent, da det Onde hvoraf Gud udvikler sig, jo dog ikke skal være personligt, selvværende (en levende Djævel) altsaa heller ikke frit, bekvemt til at lade sig Noget tilregne. Imidlertid maa Naturfilosofien, for at tillyve sig Conseqvents, indrømme en Frihed som er Nødvendigheden modsat og dog eet med den, og herom har Schelling ogsaa dreiet sig i sin Afhandling om Friheden; men da jeg ei har læst den, skal jeg ei kunne sige, om han der, som venteligt er, har drevet Formastelsen til det Høieste, antaget et tilregneligt Onde som det Godes Grund, en personlig Djævel, der igjennem Tilværelsen skal forædles til en personlig Gud, hvormed han rigtig nok paastod en *absolut Umulighed*, men dog drev Løgnens Conseqvents saavidt muligt, kunde forblinde svage Øine og forlyste alle Djævl. Vende vi os derimod til den umiddelbare Vished, at Sandhed og Løgn er den oprindelige, i Evighed 61uforligelige Modsætning, og at altsaa enhver *virkelig* Modsætning maa kunne opløses i den, da indsee vi strax, at Nødvendighed og Frihed ei kan være hinanden virkelig modsatte, noget som jo allerede er vist fordi Gud maa være baade nødvendig og fri. Sandheden er fri, thi Alt hvad den er og gjør kan og maa tilregnes den selv, udledes af dens aldeles uafhængige Villie, men den er tillige nødvendig, kan ikke ville lyve, kan ikke nægte sig selv. Tænke vi os nu Skabninger med Villie, da ere de ogsaa baade nødvendige og fri, men paa en anden Maade, de ere ikke fri saaledes at de ere uafhængige, at det de ere eller det de gjøre efter Guds Villie kan tilregnes dem selv, men de ere saaledes fri at den stund de blive i Sandheden ere de hvad de vil være, de ere det og saaledes at de kan lyve mod Sandheden, attraa Uafhængighed, men at ansee denne, en bevidst Skabnings nødvendige *Fare* for en Herlighed er kun mulig, naar man er blevet en Synder og ikke hader og afskyer Synden, thi denne Frihed er kun den Mulighed, at kunne miste sin rette Frihed og sin Salighed, i Guds Samfund. Den selvbevidste Skabning er da ikke saaledes nødvendig, at den ikke kan lyve ikke nægte Sandheden, ei heller saaledes, at den ei kan undlade Nægtelsen, thi denne Nødvendighed maatte være grundet i Guds Villie og Hans Villie kan det ikke være, at Skabningen skal sætte sig imod Hans Villie ellers nægtede Han sig selv, en saadan Skabning er kun nødvendig i den Forstand, at enhver Sandhedens Gierning er nødvendig og at enhver Skabning nødvendig maa lyde Skaberens, enten den vil eller ikke; thi kunde Skabningen ved sin Løgn unddrage sig fra 62Lydigheden, da naaede den sin Hensigt: Uafhængighed, da var Guds fornægtelsen ikke Løgn men Sandhed, da var der ingen Gud, da var der Intet. Det er da klart, at saalænge Skabningen bliver i Sandheden, da er for den ligesaalidet som for Gud nogen Strid mellem Nødvendighed og Frihed, den skal og maa være afhængig af Gud, men den vil det ogsaa, den har deri sin Salighed. Striden opstaaer først ved Synden, naar Skabningen vil være frie som Ingen uden Gud kan være det, være uafhængig, thi da *maa den* hvad den *ikke vil*, være afhængig af Gud, den sande Frihed og Nødvendighed ere da ingenlunde hinanden modsatte, men den sande Nødvendighed og den tilløiede Frihed ere vist nok en i Evighed uforligelig Modsætning, som Sandhed og Løgn. Naar da Skabningen krymper sig ved sin nødvendige Afhængighed af Gud da beviser det kun, at den attraaer en umulig Frihed, vil være uafhængig, vil være Gud. Saasart vi derimod af Hjertet kan bede: Fader skee *din* Villie! da ere vi fri, som Jesus sagde: (Joh. 8) dersom I blive i mit Ord, da skal I forstaae Sandheden og *Sandheden* skal *gjøre* eder *frie*. Her opgaaer et klart Lys over Livet i Christo som er den evige, *levende Sandhed*, men her er ikke Sted til videre Udvikling; for den eftertænksomme Bibellæser er Vinket nok og til den, som ei vil lade sig undervise af vor eneste, guddommelige Mester, nytter det ikke at tale, han vil ikke helliges i Sandheden, han vil ikke være fri, men vil være Syndens Tjener og i Synden dog Gud liig.